

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Ν.Κ.
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθμόν 58809/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2014

*Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με τις
προϋποθέσεις
που καθορίζονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς την μορφή*

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στην υπόθεση Κ. κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Isabelle BERRO – LEFÈVRE *Πρόεδρο,*

Khanlar7.- HAJIYEV

Julia LAFFRANQUE

Paulo Pinto DE ALBUQUERQUE

Λίνο - Αλέξανδρο ΣΙΣΙΛΙΑΝΟ

Erik Mose

Ksenika Turkovic *Δικαστές και*

Soren NIELSEN *Γραμματέας Τμήματος*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο την 11^η Μαρτίου 2014
Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε
κατά την ημερομηνία αυτήν.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.- Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της υπ' αριθμόν 58809/09 προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Ν. Κ., («ο προσφεύγων»), έλληνας υπήκοος, ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου την 21^η Αυγούστου 2009, δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la
République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

2.- Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κ. Παπασωτηρίου, Δικηγόρο, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της κα Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κα Μ. ΓΕΡΜΑΝΗ, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3.- Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε, ειδικότερα, παραβιάσεις του άρθρου 8 της Συμβάσεως, το οποίο λαμβάνεται μεμονωμένα και σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Συμβάσεως.

4.- Την 9^η Σεπτεμβρίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I.- ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

5.- Ο προσφεύγων γεννήθηκε την 9^η Ιανουαρίου 1981 στην Αθήνα.

6.- Την 19^η Δεκεμβρίου 2003, κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αναγνώρισης πατρότητας, υποστηρίζοντας ότι ο Υ.Μ. συνθέτης πολύ γνωστός στην Ελλάδα, ήταν ο πατέρας του. Η αγωγή κοινοποιήθηκε στον Υ.Μ. την 22^α Δεκεμβρίου 2003.

7.- Ειδικότερα, ο προσφεύγων δήλωσε ότι είχε συλληφθεί εκτός γάμου από την Ε.Κ, την μητέρα του, και τον Υ.Μ. Διευκρίνιζε ότι η μητέρα του δεν του αποκάλυψε ποτέ την ταυτότητα του πατέρα του κατά την παιδική ηλικία και την εφηβεία του. Του είχε αναφέρει μόνο ότι ο πατέρας του ήταν πολύ σημαντικός και γνωστός στην Ελλάδα, είχε δημιουργήσει

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

άλλη οικογένεια και δεν επιθυμούσε να έχει σχέσεις μαζί του. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, η μητέρα του, επιθυμώντας να αποφύγει σκάνδαλο σε βάρος του Υ.Μ. απαγόρευσε στην μητέρα της και σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο το οποίο γνώριζε την ταυτότητα του πατέρα του να του την αποκαλύψει και ότι λίγες ημέρες πριν τον θάνατό της, την 10^η Αυγούστου 2001, του απεκάλυψε ότι ο πατέρας του ήταν ο Υ.Μ. Ο προσφεύγων εξήγησε ότι προσπάθησε και κατόπιν συνάντησε τον Υ.Μ. την 31^η Αυγούστου 2001 κατά την διάρκεια συναυλίας και ότι ο τελευταίος αρνήθηκε ότι ήταν ο πατέρας του, του δήλωσε ότι δεν επιθυμούσε να τον ξαναδεί και του είπε ότι η μητέρα του «ήταν τρελή και μωρολογούσε». Εντούτοις, για τον προσφεύγοντα, η φυσική του ομοιότητα με τον Υ.Μ. δεν του επέτρεπε να αμφιβάλει για τα λεγόμενά της.

8.- Ο προσφεύγων προσέθεσε ότι επειδή δεν είχε πεισθεί από την συμπεριφορά του Υ.Μ., προσπάθησε να έρθει σε επαφή με πρόσωπα τα οποία πιθανόν να ήξεραν την σχέση της μητέρας της με τον Υ.Μ. Σύμφωνα με αυτόν, την 23^η Δεκεμβρίου 2002 κατά την διάρκεια οικογενειακής εορτής, η νονά του, κοντινή φίλη της μητέρας του, του αποκάλυψε ότι αυτή και ο Υ.Μ. είχαν σχέσεις από τον Ιούλιο 1979 έως τον Ιούλιο 1980. Η περίοδος αυτή περιελάμβανε την σύλληψή του, ότι ο Υ.Μ. ήταν ο βιολογικός του πατέρας και ότι παρακίνησε την μητέρα του να διακόψει την εγκυμοσύνη της. Την 8^η Ιανουαρίου 2003 δυνάμει πράξεως δικαστικού επιμελητού, ο προσφεύγων κάλεσε τον Υ.Μ. να προβεί στις απαραίτητες διαδικασίες για την αναγνώριση της πατρότητας, αναφέροντας ότι διαφορετικά θα προσφύγει ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

9.- Επειδή ο Υ.Μ. δεν αποδέχθηκε το αίτημά του, ο προσφεύγων την 19^η Δεκεμβρίου 2003 κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αναγνώρισης πατρότητας. Η συνεδρίαση έλαβε χώρα την 1^η Νοεμβρίου 2004 απόντος του Υ.Μ. Η ανάδοχος του προσφεύγοντος κατέθεσε ως μάρτυρας.

10.- Δυνάμει της από 4 Ιουλίου 2005 αποφάσεως, το Δικαστήριο απέρριψε την αγωγή αναγνώρισης πατρότητας με βάση το άρθρο 1483 του Αστικού Κώδικος, σύμφωνα με το οποίο το δικαίωμα του τέκνου να ασκήσει αγωγή αναγνώρισης πατρότητας παύει να ισχύει ένα έτος μετά την ενηλικίωσή του. Ανέφερε ότι ο προσφεύγων ενηλικιώθηκε την 9^η Ιανουαρίου 1999 και ότι, εάν ισχυρίζεται ότι έλαβε γνώση της ταυτότητας του πατρός του την 10^η Αυγούστου 2001 και ότι τον συνάντησε την 31^η Αυγούστου 2001, δεν διευκρίνιζε πουθενά σε ποιό θέμα είχε παραπλανηθεί δολίως, όπως υποστήριζε. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, η στάση του Υ.Μ., ο οποίος δήλωνε ότι η μητέρα του προσφεύγοντος «ήταν τρελή και μωρολογούσε» και ότι θα ηρνείτο την πατρότητα, δεν αποτελεί παραπλανητική ή δόλια συμπεριφορά. Επιπλέον, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν ανέφερε περίπτωση ανωτέρας βίας, η οποία τον υποχρέωσε να ενεργήσει το 2003, τέσσερα έτη μετά την προβλεπόμενη από το προαναφερόμενο άρθρο προθεσμία. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει, εντούτοις, την ύπαρξη μεγάλης φυσικής ομοιότητας μεταξύ του προσφεύγοντος και του Υ.Μ.

11.- Την 15^η Σεπτεμβρίου 2005, ο προσφεύγων άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως ενώπιον του Εφετείου Αθηνών.

12.- Η συνεδρίαση ενώπιον του Εφετείου έλαβε χώρα την 22^α Μαρτίου 2007 παρόντος του Υ.Μ., ο οποίος αρνήθηκε ότι συνάντησε τον προσφεύγοντα την 31^η Αυγούστου 2001

13.- Την 28^η Σεπτεμβρίου 2007, το Εφετείο απέρριψε την έφεση του προσφεύγοντος.

14.- Για να επικυρώσει την πρωτόδικη απόφαση ενέκρινε την αιτιολόγηση του δικαστηρίου. Επιπλέον, απαντώντας σε βάσιμο ισχυρισμό του προσφεύγοντος, μεταξύ άλλων με βάση τα άρθρα 6 και 8 της Συμβάσεως, υπογράμμισε ότι ο νομοθέτης ήταν ελεύθερος να ορίσει προθεσμίες παραγραφής για την άσκηση ορισμένων αγωγών και ότι το προνόμιο αυτό δεν αντιτίθετο στις αρχές ισότητας και δικαστικής ασφάλειας. Προσέθεσε ότι η σκοπιμότητα της χορήγησης των προθεσμιών αυτών είναι η προστασία του γενικού συμφέροντος και να αποφευχθεί η επί μακρών εκκρεμότητα καταστάσεων, όπως αυτών που συνδέονται με την αναζήτηση πατρότητας.

15.- Τέλος το Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος σύμφωνα με τον οποίο ο Υ.Μ. επεχείρησε να τον παραπλανήσει δολίως και τον εμπόδισε να καταθέσει νωρίτερα την αγωγή του, το οποίο θα συνεπαγόταν την αναστολή της προθεσμίας παραγραφής δυνάμει του άρθρου 255 του Αστικού Κώδικα. Ανέφερε επίσης, ανεξαρτήτως της διαψεύσεως του Υ.Μ. σχετικά με την πραγματοποίηση της συναντήσεως με τον προσφεύγοντα, ότι ο Υ.Μ. απέκλεισε, σύμφωνα με τον προσφεύγοντα αμέσως ή εμμέσως οποιαδήποτε βιολογική σχέση μαζί του. Σύμφωνα με το Εφετείο, οι ισχυρισμοί του Υ.Μ. ότι, δηλαδή, η μητέρα του προσφεύγοντος «ήταν τρελή (...)» δεν αποσκοπούσαν στο να παραπλανήσουν τον προσφεύγοντα, αλλά μαρτυρούσαν την σφοδρότητα με την

οποία ο Υ.Μ. ήθελε να αρνηθεί την πατρότητά του. Το Εφετείο θεώρησε ότι δόλια συμπεριφορά εκ μέρους του Υ.Μ. θα συνιστούσε στην περίπτωση αυτή η παράταση των διαπραγματεύσεων ή υποσχέσεις ώστε να χρονοτριβούν έως την λήξη της προθεσμίας παραγραφής της αγωγής.

16.- Την 12^η Μαΐου 2008, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως. Στηριζόμενος στα άρθρα 8 και 14 της Συμβάσεως καθώς και στην νομολογία του Δικαστηρίου, υποστήριξε ότι η εφαρμογή του άρθρου 1483 του Αστικού Κώδικα στην περίπτωση του δεν επέτρεπε ούτε την προστασία των συμφερόντων του εικαζομένου πατέρα του και των μελών της οικογενείας του τελευταίου, ούτε την άρση ενδεχομένων αβεβαιοτήτων σχετικά με την πατρότητα του Υ.Μ. Δήλωσε, επί πλέον, ότι η εφαρμογή της διατάξεως αυτής επέφερε γι' αυτόν διάκριση σε σχέση με την κατάσταση των τέκνων που αναφέρονται στο άρθρο 1473 του Αστικού Κώδικα (τέκνα γεννηθέντα εκτός γάμου, και οι γονείς των οποίων παντρεύθηκαν μετά την γέννηση).

17.- Ο Άρειος Πάγος εξέδωσε την από 4 Μαΐου 2009 απόφασή του. Η απόφαση καθαρογράφηκε την 9^η Ιουλίου 2009 και αρχειοθετήθηκε την 18^η Σεπτεμβρίου 2009 (η αρχειοθέτηση επιτρέπει την έκδοση επισήμου αντιγράφου). Απέρριψε, επίσης, το μέσο σύμφωνα με το οποίο το Εφετείο δεν έλαβε υπ' όψιν την θέση του προσφεύγοντα, ο οποίος υποστήριξε ότι, στην περίπτωση αυτή, η προθεσμία παραγραφής ξεκινούσε την 23^η Δεκεμβρίου 2002. Για τον λόγο αυτό, σχετικά με τις αποκαλύψεις που έγιναν από την νονά του την προαναφερομένη ημερομηνία, αναφέρει ότι : η γνώση των γεγονότων αυτών δεν παρουσίαζε ενδιαφέρον από νομικής απόψεως».

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

II.- ΣΧΕΤΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**A.- Αστικός Κώδικας**

18.- Τα σχετικά άρθρα του Αστικού Κώδικα ορίζουν ότι :

Άρθρο 255

«Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίσθηκε από δικαιοστάσιο ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου παραγραφής. Αναστέλλεται, επίσης, η παραγραφή για όσο χρονικό διάστημα μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της ο υπόχρεος απέτρεψε με δόλο τον δικαιούχο να ασκήσει την αξίωση.

Άρθρο 257

«Το χρονικό διάστημα της αναστολής δεν υπολογίζεται στο χρόνο της παραγραφής.

Όταν πάψει η αναστολή, η παραγραφή συνεχίζεται, σε καμιά όμως περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες».

Άρθρο 1473***Επιγενόμενος γάμος των γονέων***

«Τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του έχει απέναντι σ' αυτούς και τους συγγενείς τους ως προς όλα θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο, εφόσον οι γονείς του παντρευτούν μεταγενέστερα και το τέκνο είχε αναγνωριστεί ή αναγνωρίζεται μετά την τέλεση του γάμου, εκούσια ή δικαστικά, ως τέκνο του συζύγου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων (.....) 1479 έως 1483 του Αστικού Κώδικα (.....)»

Άρθρο 1479***Δικαστική αναγνώριση***

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

«Η μητέρα έχει δικαίωμα να ζητήσει με αγωγή την αναγνώριση της πατρότητας του τέκνου της που γεννήθηκε χωρίς γάμο της με τον πατέρα του. Το ίδιο δικαίωμα έχει και το τέκνο. (... ..)».

Άρθρο 1480

«Η αγωγή της μητέρας ασκείται κατά του πατέρα ή των κληρονόμων του. Η αγωγή του τέκνου ασκείται κατά του γονέα που δεν έχει προβεί στην αναγκαία για την εκούσια αναγνώριση δήλωση ή κατά των κληρονόμων του. Η αγωγή του πατέρα ή των γονέων του ασκείται κατά της μητέρας ή των κληρονόμων της».

Άρθρο 1481

«Η πατρότητα τεκμαίρεται, αν αποδειχθεί ότι αυτός, για τον οποίο προβάλλεται ισχυρισμός ότι είναι πατέρας, είχε σαρκική συνάφεια με τη μητέρα κατά το κρίσιμο διάστημα της σύλληψης (... ..)».

Άρθρο 1482

«Το τεκμήριο του προηγούμενου άρθρου ανατρέπεται, αν προκύπτουν σοβαρές αμφιβολίες για την πατρότητα».

Άρθρο 1483

«Το δικαίωμα της μητέρας να ζητήσει την αναγνώριση της πατρότητας του τέκνου της αποσβήνεται όταν περάσουν πέντε χρόνια από τον τοκετό. Το δικαίωμα του τέκνου αποσβήνεται, ένα έτος μετά την ενηλικίωσή του, και το δικαίωμα του πατέρα ή των γονέων του δύο έτη αφότου αρνήθηκε τη συναίνεσή της η μητέρα».

(... ..)

Στην περίπτωση του άρθρου 1473 το δικαίωμα δεν υπόκειται σε αποσβεστική προθεσμία».

Άρθρο 1484

«Σε περίπτωση αναγνώρισης, εκούσιας ή δικαστικής, αν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, το τέκνο έχει ως προς όλα θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους δύο γονείς και τους συγγενείς τους».

19.- Οι προθεσμίες των άρθρων 1483 επέτρεψαν πολλά σχόλια στα άρθρα νομικής θεωρίας. Υφίσταται ομοφωνία στην νομική θεωρία τόσο για την θέσπιση όσο και για το λογικό χαρακτήρα της διάρκειάς τους (Μ. Σταθόπουλος, Προβλήματα σχετικά με την προθεσμία για την δικαστική αναγνώριση της πατρότητας σύμφωνα με το άρθρο 1483 Αστικού Κώδικα, *Δίκη* Μάιος 2006, Δεληγιάννης, *Δίκαιο και Πολιτική* 4, σελ. 70, Κουμάντος, *Οικογενειακό Δίκαιο* 1989, σελ. 48-49, 83 και 86, Κουνουγέρη – Μανωλεδάκη στον *Αστικό Κώδικα* Γεωργιάδη – Σταθόπουλου, Δικαστική αναγνώριση, σελ. 42 και 79, Βαθρακοκοίλη *ΕΡΜ .ΑΚ*, άρθρο 1470, αρ. 1)

Β.- Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

20.- Τα σχετικά άρθρα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας είναι τα ακόλουθα :

Άρθρο 152 παρ. 1

«Αν κάποιος διάδικος δεν μπόρεσε να τηρήσει κάποια προθεσμία εξαιτίας ανώτερης βίας ή δόλου του αντιδίκου του, έχει δικαίωμα να ζητήσει την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση (αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση».

Άρθρο 153

«Η επαναφορά πρέπει να ζητηθεί μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από την ημέρα της άρσης του εμποδίου που συνιστούσε την ανώτερη βία ή της γνώσης του δόλου»

Άρθρο 615 παρ. 1

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

«Εάν, στις διαφορές της πρώτης παραγράφου του προηγούμενου άρθρου ένας διάδικος, χωρίς να έχει ειδικούς λόγους υγείας, αρνείται να υποβληθεί στις πρόσφορες ιατρικές εξετάσεις με γενικά αναγνωρισμένες επιστημονικές μεθόδους, που του επιβλήθηκαν από το δικαστήριο ως αναγκαίο αποδεικτικό μέσο για την διαπίστωση της πατρότητας ή της μητρότητας, οι ισχυρισμοί του αντιδίκου λογίζεται ότι έχουν αποδειχθεί».

21.- Σύμφωνα με την νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, η προσφυγή για «επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση» προβλέπεται σε περίπτωση παράλειψης τηρήσεως των προθεσμιών που συνδέονται με την εξέλιξη της διαδικασίας και όχι των προθεσμιών που συνδέονται με την άσκηση ουσιαστικού δικαίου (Σχόλιο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας I, Κεραμεύς, Κονδύλης, Νίκας σελ. 369).

Γ.- Σχετική Νομολογία

22.- Τα ελληνικά δικαστήρια εδέχθησαν ότι η άγνοια των γεγονότων που επιτρέπει την κατάθεση αγωγής αναγνώρισης πατρότητας, αποτελεί για το τέκνο περίπτωση ανωτέρας βίας, η οποία αιτιολογεί την αναστολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 1483 του Αστικού Κώδικα προθεσμία

23.- Συνεπώς, δυνάμει της υπ' αριθμόν 5125/1985 αποφάσεως το Εφετείο Αθηνών έκανε δεκτή την αγωγή αναγνώρισεως πατρότητας, που κατατέθηκε από το τέκνο δεκαπέντε έτη μετά την ενηλικίωσή του, λόγω του ότι την εν λόγω περίοδο λόγος ανωτέρας βίας τον εμπόδιζε να καταθέσει την αγωγή αυτή, ήτοι το γεγονός ότι οι θετοί του γονείς του έκρυβαν ότι ήταν παιδί το οποίο γεννήθηκε εκτός γάμου και ότι δεν ήταν δικό τους παιδί.

24.- Η εν λόγω νομολογία επικυρώθηκε εν συνεχεία από τον Άρειο Πάγο. Το ανώτατο δικαστήριο έκρινε ότι, στην πραγματικότητα, η προθεσμία παραγραφής του δικαιώματος του τέκνου να ενεργεί προς αναγνώριση της πατρότητος ξεκινά από την ενηλικίωση του τέκνου, αλλά αναστέλλεται εάν ο δικαιούχος συνάντησε κώλυμα κατά τους τελευταίους έξι μήνες της προθεσμίας αξιοποίησης του δικαιώματός της λόγω αναβλητικής αιρέσεως ή ανωτέρας βίας. Η άγνοια των γεγονότων αποτελεί για το τέκνο περίπτωση ανωτέρας βίας (υπ' αριθμόν 1044/1944 απόφαση εκδοθείσα επί αγωγής αναγνώρισεως πατρότητος, ασκηθείσα από ενήλικα τέκνα δεκατέσσερα έτη μετά την ενηλικίωσή τους, υπ' αριθμόν 1680/2008) απόφαση.

25.- Υπό την ίδια έννοια, ο Άρειος Πάγος απέρριψε, προσφάτως, την προσφυγή πατέρα, ο οποίος υποστήριζε ότι το τέκνο είχε ασκήσει το δικαίωμά του μετά την λήξη προθεσμίας ενός έτους (ήτοι το 2001), ενώ το τέκνο «γνώριζε την ταυτότητά του από το 1993». Αποφασίζοντας, έτσι, ο Άρειος Πάγος υπογράμμισε ότι το Εφετείο είχε εξετάσει αυτόν τον ισχυρισμό του πατέρα και τον είχε απορρίψει ως αβάσιμο (υπ' αριθμόν 575/2010 απόφαση).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΞΕΤΑΖΕΤΑΙ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 14

26.- Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι εφαρμόσθηκε στην περίπτωσή του η προθεσμία παραγραφής του άρθρου 1483 του Αστικού Κώδικα και παραπονείται, με βάση το άρθρο 8 της

Σύμβασης, το οποίο εξετάζεται μεμονωμένα και σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης, ότι η εφαρμογή αυτή συνεπάγεται παραβίαση του δικαιώματός του σεβασμού της προσωπικής του ζωής. Τα άρθρα αυτά έχουν ως ακολούθως :

Άρθρο 8

«1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αύτη προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων».

Άρθρο 14

«Η χρήσις των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως».

A.- ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

27.- Η Κυβέρνηση επικαλείται κατ' αρχήν την μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων από τον προσφεύγοντα. Μέμφεται τον προσφεύγοντα ότι δεν έκανε

χρήση των υπαρχόντων δικαστικών μέσων στην ελληνική έννομη τάξη.

28.- Αναφέρει ότι ο προσφεύγων είχε δικαίωμα να καταθέσει αγωγή αναγνώρισης πατρότητας έως την ηλικία των δεκαεννέα ετών. Προσθέτει ότι η ανάγκη του προσφεύγοντος να αντιπροσωπεύεται καθ' όσον ήταν ανήλικος από πρόσωπο το οποίο ασκούσε την γονική μέριμνα για να ενεργεί δικαστικώς και η απουσία αγωγής κατατεθείσης από την μητέρα ή την γιαγιά του κατά του Υ.Μ. την περίοδο αυτή δεν κατατείνουν στο συμπέρασμα ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσφέρει επαρκείς δυνατότητες παροχής δικαστικής προστασίας στον ενδιαφερόμενο. Υπογραμμίζει ότι η μητέρα του τελευταίου άφησε να παρέλθει η προθεσμία που είχε στην διάθεσή της για να ζητήσει την αναγνώριση πατρότητας του τέκνου της, αλλά, καθώς και αυτή που διέθετε στο όνομα του ανηλίκου τέκνου. Επιπλέον, υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων εδύνατο να καταθέσει αγωγή κατά της μητέρας του ώστε να την αναγκάσει να του δώσει πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα του πατέρα του και ότι, στο πλαίσιο παρόμοιας αγωγής, η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων θα επέτρεπε να προβεί σε αποτελεσματική εξέταση των συμφερόντων.

29.- Επιπλέον, η Κυβέρνηση θεωρεί ότι ο προσφεύγων δεν επέδειξε ιδιαίτερη επιμέλεια στις διαδικασίες του για την αναγνώριση πατρότητας, ακόμα και αφού έλαβε γνώση της ταυτότητας του εικαζομένου πατέρα του : σύμφωνα με αυτόν, δεν τήρησε ούτε την προβλεπομένη στο άρθρο 1483 Αστικού Κώδικα προθεσμία, ούτε την προβλεπομένη στο άρθρο 257 (η οποία επιβάλλει την άσκηση αγωγής εντός προθεσμίας έξι μηνών από την άρση της ανωτέρας βίας ή την συνειδητοποίηση του δόλου) του Αστικού Κώδικα. Τέλος η

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν έλαβε υπ' όψιν τις προβλεπόμενες νόμιμες προθεσμίες για την άσκηση των προαναφερομένων προσφυγών, ότι προτίμησε να κοινοποιήσει στον Υ.Μ. την 8^η Ιανουαρίου 2003 εξώδικη πράξη, η οποία τον καλεί να τον αναγνωρίσει εντός προθεσμίας δύο εβδομάδων και ότι, με την ενέργεια αυτή, επιχείρησε να επιβάλει τις δικές του προθεσμίες.

30.- Ο προσφεύγων δεν παρουσιάζει ειδικές παρατηρήσεις στο σημείο αυτό.

31.- Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η εξαίρεση που υποστηρίχθηκε από την Κυβέρνηση αφορά στην ουσία το θέμα του εάν ο αιτών ήταν ή όχι σε θέση να τηρήσει την προβλεπόμενη από το άρθρο 1483 του Αστικού Κώδικα προθεσμία και συνδέεται, συνεπώς, στενά με την ουσία του παραπόνου που διατυπώθηκε από τον προσφεύγοντα σχετικά με τα άρθρα 8 και 14 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο αποφασίζει, συνεπώς, να την επισυνάψει επί της ουσίας.

32.- Διαπιστώνοντας ότι το παράπονο αυτό δεν είναι εμφανώς αβάσιμο δυνάμει του άρθρου 35 παρ. 3^α) της Συμβάσεως και ότι δεν εμπίπτει σε κάποιον άλλο λόγο μη παραδεκτού, το Δικαστήριο δηλώνει αυτό παραδεκτό.

B.- ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

1.- Επιχειρήματα των διαδίκων

α) Επιχειρήματα της Κυβέρνησης

33.- Η Κυβέρνηση αναφέρει ότι τα εθνικά δικαστήρια θεώρησαν ότι έως τις 10 Αυγούστου 2001, το αργότερο, ο προσφεύγων κωλυόταν να ασκήσει προσφυγή δυνάμει του άρθρου 1479 του Αστικού Κώδικα εντός προθεσμίας ενός έτους από την ενηλικίωσή του λόγω της

άγνοιας της ταυτότητας του πατέρα του. Προσθέτει ότι απέρριψαν τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος σύμφωνα με τον οποίο ο Y.M. τον είχε παραπλανήσει δολίως την 31^η Αυγούστου 2001. Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις διαπιστώσεις των εσωτερικών δικαστηρίων, εκτιμά ότι καμία ανωτέρα δύναμη ούτε δόλος δεν δύναται να αιτιολογήσει την καθυστερημένη άσκηση της αγωγής που κατατέθηκε από τον προσφεύγοντα την 19^η Δεκεμβρίου 2003, ήτοι δύο έτη και τέσσερις μήνες μετά που έλαβε γνώση της ταυτότητας του εικαζομένου πατρός του.

34.- Επιπλέον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η παρούσα υπόθεση ξεχωρίζει από την υπόθεση *Φοινικαρίδου κατά Κύπρου* (αρ. 23890/02, 20^η Δεκεμβρίου 2007) στο μέτρο που, σύμφωνα με αυτήν, η αγωγή αναγνώρισης πατρότητας που εισήχθη από τον προσφεύγοντα στην περίπτωση αυτή δεν απορρίφθηκε λόγω του απολύτου χαρακτήρα που προσδίδεται στην προθεσμία παραγραφής της εν λόγω αγωγής, επειδή τα εσωτερικά δικαστήρια δεν εδέχθησαν τον λόγο αναστολής της επικαλούμενης από τον προσφεύγοντα προθεσμίας με βάση το άρθρο 255 του Αστικού Κώδικα. Επιπλέον, εκθέτει ότι τα γεγονότα στην περίπτωση αυτή διαφέρουν επίσης από αυτά των υποθέσεων *Backlund κατά Φιλανδίας* (υπ' αριθμ. 36498/05, 6 Ιουλίου 2010) και *Pascaud κατά Γαλλίας* (υπ' αριθμ. 19535/08, 16 Ιουνίου 2011), υποθέσεις κατά τις οποίες, σύμφωνα με αυτό, η άρνηση των κρατικών αρχών να δικαιώσουν την αίτηση αναγνώρισεως πατρότητας των προσφευγόντων αντιτίθετο στην βιολογική και κοινωνική πραγματικότητα και δεν διακύβευε την ιδιωτική ζωή άλλων προσώπων. Υποστηρίζει ότι, στην περίπτωση αυτή, με διαφορά των άλλων δύο υποθέσεων, ο προσφεύγων δεν προσκόμισε ιατρική εξέταση που να αποδεικνύει την πατρότητα του Y.M.,

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

ότι οι οικείοι είχαν σιωπήσει σχετικά με την ταυτότητα του πατέρα του και ότι η αγωγή του αποτελούσε απειλή για την ιδιωτική ζωή του βιολογικού του πατέρα, οποιοσδήποτε και εάν ήταν, πολύ περισσότερο του Υ.Μ, ο οποίος είχε οικογένεια. Προσθέτει ότι η σύγκρουση συμφερόντων που υποβλήθηκε στην περίπτωση αυτή στις ελληνικές αρχές παρουσιάζει αναλογίες με αυτή που γνώρισε το Δικαστήριο στην απόφαση *Odiènre κατά Γαλλίας*, ([GC] υπ' αριθμ. 42326/98, παρ. 44, ΕΔΔΑ 2003-III), στην οποία θα διακρινόταν μεταξύ της υποθέσεως όπου ζητήθηκε η αναγνώριση πατρότητας από ανήλικο και αυτής όπου η αναγνώριση της βιολογικής αλήθειας θέτει σε αντίθεση τα συμφέροντα των δύο ενηλίκων καθένας εκ των οποίων απολαμβάνει της αυτονομίας της θελήσεως και ότι στην περίπτωση αυτή, οποιοσδήποτε και εάν είναι, ο βιολογικός πατέρας του προσφεύγοντος βρίσκεται σε ισοδύναμη κατάσταση με αυτή της βιολογικής μητέρας του προσφεύγοντος στην υπόθεση *Odiènre*

35.- Η Κυβέρνηση παρατήρησε, εν συνεχεία, ότι η δημιουργία δεσμού δικαστικής συγγένειας αποτελεί μία από τις πλευρές του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή ενός προσώπου, αλλά ότι διακρίνεται από το δικαίωμα του να γνωρίζει την καταγωγή του. Σύμφωνα με αυτήν, ακόμα και εάν τέτοιος δεσμός είχε δημιουργηθεί στην περίπτωση αυτή μεταξύ του προσφεύγοντος και του Υ.Μ, λαμβάνοντας υπ' όψιν την στάση του τελευταίου, είναι πιθανόν να δύναται να αναπτυχθεί πραγματική σχέση πατέρα – γιου. Μόνο αυτός ο νομικός δεσμός και οι κληρονομικές περιουσιακές συνέπειές του υφίστατο τότε. Πάντοτε σύμφωνα με την Κυβέρνηση, το γεγονός ότι ο προσφεύγων και ο Υ.Μ. ήταν ενήλικες κατά την εξέταση της υποθέσεως από τα ελληνικά δικαστήρια, η

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

δικαστική απόδειξη δεσμού συγγένειας, η οποία είχε επιβληθεί στον Υ.Μ. δεν δύναται να εξυπηρετήσει οποιοδήποτε συμφέρον του προσφεύγοντος και δεν δύναται, συνεπώς, να αιτιολογήσει ότι το προστατευόμενο από το άρθρο 8 της Συμβάσεως δικαίωμα αυτού, υπερισχύει επί του δικαιώματος του Υ.Μ. και της οικογένειάς του να μην δει να διαταράσσεται η προσωπική του ζωή.

36.- Η Κυβέρνηση αναφέρει ότι η απόρριψη της αγωγής του καταλογίζεται αποκλειστικώς στις επιλογές και παραλείψεις του προσφεύγοντα και ότι αυτός δεν δύναται εγκύρως να υποστηρίξει ότι η ερμηνεία και η εφαρμογή των άρθρων 255 και 1483 του Αστικού Κώδικα που εφαρμόστηκαν στην περίπτωση του αποτελούν παρέμβαση στο δικαίωμά του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής του. Προσθέτει ότι, αν υποθέσουμε ότι υφίσταται παρέμβαση, αυτή προεβλέπετο από τον νόμο επεδίωκε νόμιμους σκοπούς (ήτοι την νομική ασφάλεια, την σταθερότητα των οικογενειακών σχέσεων, την βεβαιότητα σχετικά με την συγγένεια και την προστασία της ιδιωτικής ζωής τρίτων) και ήταν σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας.

37.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, τέλος, ότι ο προσφεύγων δεν υπέστη διαφορά στην αντιμετώπιση σε σχέση με τα παιδιά που γεννήθηκαν, όπως αυτός, εκτός γάμου, αλλά των οποίων οι γονείς παντρεύθηκαν μετά την γέννηση. Στην πραγματικότητα, σύμφωνα με την Κυβέρνηση, η κοινωνική πραγματικότητα επιτρέπει την διαπίστωση ότι η γέννηση παιδιού οδηγεί συχνά στην επισημοποίηση της σχέσης των γονέων και ότι η διαδικασία αυτή αντανakλά με βεβαιότητα σχεδόν απόλυτη την βιολογική πραγματικότητα, κάτι το οποίο δεν θα εδύνατο να συμβεί όταν οι γονείς παιδιού παντρεύθηκαν

μετά την γέννησή του. Σύμφωνα με αυτή, η παρούσα περίπτωση αποτελεί εμφανώς προσβολή στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, την οποία δύναται να αισθανθεί κάποιος όταν τρίτος εμφανίζεται δηλώνοντας ότι είναι το παιδί του. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι η αντιμετώπιση των προαναφερομένων περιστάσεων με παρόμοιο τρόπο οδηγεί στην παρανόηση του δικαιώματος στην οικογενειακή και ιδιωτική ζωή ενός ανθρώπου και της οικογένειας που δημιούργησε και της οποίας πρέπει να διατηρηθεί η αρμονία.

1.- Επιχειρήματα του προσφεύγοντος

38.- Ο προσφεύγων καταγγέλλει την διαφορετική αντιμετώπιση, η οποία υφίσταται σύμφωνα με αυτόν μεταξύ, αφ' ενός των τέκνων που γεννήθηκαν εκτός γάμου, οι γονείς των οποίων παντρεύθηκαν μετά την γέννηση και τα οποία δεν υπόκεινται σε χρονικό περιορισμό για να ενεργήσουν προς αναγνώριση της πατρότητας, και αφ' ετέρου, αυτά των οποίων οι γονείς δεν παντρεύθηκαν, όπως στην περίπτωση του και τα οποία εμπίπτουν στην προβλεπόμενη από το άρθρο 1483 του Αστικού Κώδικα προθεσμία. Θεωρεί ότι η αποκλειστική σκοπιμότητα του άρθρου αυτού, το οποίο υιοθετήθηκε το 1983, ήταν η προστασία του θεσμού του γάμου και η αποφυγή της γέννησης νόθων παιδιών. Για τον λόγο αυτό, εκτιμά ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο αυτό προθεσμία αιτιολογείτο τότε λόγω της θέλησης προστασίας των συμφερόντων του εικαζομένου πατρός και της οικογένειάς του και την αποφυγή εξαφάνισης αποδείξεων (κυρίως μαρτυριών) και ότι παρόμοια προθεσμία δεν αιτιολογείται έκτοτε λόγω της προόδου της ιατρικής και της βιολογίας και της υπάρξεως, ειδικότερα, εξετάσεων DNA, που επιτρέπουν τον καθορισμό ανά πάσα στιγμή και με απόλυτη ακρίβεια της γενετικής σχέσης

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

προσώπου γεννηθέντος εκτός γάμου. Υποστηρίζει ότι μόνο η κατάργηση της προθεσμίας αυτής θα επέτρεπε την επιβολή της ισότητας των δικαιωμάτων μεταξύ όλων των παιδιών γεννηθέντων εκτός γάμου, των οποίων οι γονείς παντρεύθηκαν εν συνεχεία. Προσθέτει ότι το αυτό εναρμονίζεται σήμερα δύσκολα με το άρθρο 1473 του Αστικού Κώδικα και το άρθρο 615 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, προσδίδοντας οι δύο αυτές διατάξεις, σύμφωνα με αυτήν, ιδιαίτερη σημασία στις ιατρικές εξετάσεις στην αγωγή αναγνώρισεως ταυτότητας, καθ' όσον στην περίπτωση αυτή τα ελληνικά δικαστήρια δεν είχαν ζητήσει ιατρική εξέταση, ενώ το Πρωτοδικείο είχε διαπιστώσει κατά την συνεδρίαση την ύπαρξη μεγάλης φυσικής ομοιότητας μεταξύ αυτού και του Υ.Μ.

39.- Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το άρθρο 8 της Συμβάσεως εγγυάται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα της ανακάλυψης της γενετικής του προελεύσεως και θεωρεί ότι η άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν θα έπρεπε να υπόκειται σε χρονικό περιορισμό. Σύμφωνα με αυτόν, κατά την απόρριψη της αγωγής του, τα ελληνικά δικαστήρια δεν ανέφεραν έγκυρους λόγους που να αιτιολογούν ότι στερήθηκε του δικαιώματος αυτού. Για αυτόν, η αναφορά στα συμφέροντα του Υ.Μ., το οποίο θα αποτελούσε το μόνο στοιχείο που να αιτιολογεί τις αποφάσεις των εσωτερικών δικαστηρίων, είναι ανακριβής και τα συμφέροντα του τελευταίου δεν δύνανται να υπερισχύουν του ιδίου του συμφέροντος.

40.- Επιπλέον, ο προσφεύγων βεβαιώνει ότι έλαβε γνώση της σχέσεως μεταξύ των γονέων του και των περιστάσεων της γεννήσεώς του την 25^η Δεκεμβρίου 2002. Διευκρινίζει ότι η διάρκεια της σχέσης αυτής και ο καθορισμός της στιγμής της συλλήψεώς του είναι ουσιώδη στοιχεία για την

άσκηση αγωγής αναγνώρισης πατρότητας έχοντας πιθανότητες να καταλήξει, με διαφορά με τον Άρειο Πάγο, ο οποίος τα χαρακτήρισε στοιχεία, τα οποία δεν παρουσιάζουν ενδιαφέρον από νομικής απόψεως.

41.- Ο προσφεύγων θεωρεί ότι η υπόθεσή του παρουσιάζει ομοιότητες με την προαναφερομένη υπόθεση *Φοινικαρίδου* σε ό,τι αφορά τα γεγονότα της υπόθεσης και την συντομία της προθεσμίας για την κατάθεση της αγωγής αναγνώρισεως πατρότητας. Αναφέρει ότι το κύριο πρόβλημα που τίθεται από την ελληνική νομοθεσία έγκειται στην ανελαστικότητα της προβλεπομένης από το άρθρο 1483 του Αστικού Κώδικα προθεσμίας και όχι στην αφετηρία της προθεσμίας, μη προβλέποντας το άρθρο αυτό δυνατότητα παρατάσεως της εν λόγω προθεσμίας σε περίπτωση καθυστερημένης γνώσεως των σχετικών γεγονότων. Τέλος, εκτιμά ότι η εφαρμογή του άρθρου 255 του Αστικού Κώδικα όπως έγινε από τα ελληνικά δικαστήρια κατέληξε στην μείωση κατά το ήμισυ της προβλεπομένης από το προαναφερόμενο άρθρο 1483 προθεσμίας.

2.- Εκτίμηση του Δικαστηρίου

A.- Σχετικά με την παρατήρηση του άρθρου 8 της Συμβάσεως, το οποίο εξετάζεται μεμονωμένως

i.- Γενικές αρχές

42.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 8 της Συμβάσεως αποσκοπεί κυρίως στο να προστατεύσει το άτομο κατά των αυθαιρέτων παρεμβάσεων των αρχών και ότι σε αυτή την αρνητική υποχρέωση δύνανται να προστεθούν θετικές υποχρεώσεις σχετικές με τον αποτελεσματικό σεβασμό της ιδιωτικής ή της οικογενειακής ζωής. Οι θετικές αυτές

υποχρεώσεις δύνανται να συνεπάγονται την υιοθέτηση μέτρων που αποσκοπούν στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής στις σχέσεις των ατόμων μεταξύ τους. Το σύνορο μεταξύ των θετικών και αρνητικών υποχρεώσεων του Κράτους δυνάμει του άρθρου 8 της Συμβάσεως δεν επιτρέπει συγκεκριμένο ορισμό, ακόμα και εάν οι εφαρμόσιμες αρχές είναι συγκρίσιμες. Για να καθορισθεί εάν υφίσταται θετική υποχρέωση πρέπει να υφίσταται δίκαιη ισορροπία μεταξύ του γενικού συμφέροντος και των συμφερόντων του ατόμου. Εξίσου, τόσο για τις θετικές υποχρεώσεις όσο και για τις αρνητικές, το Κράτος επωφελείται κάποιου περιθωρίου εκτίμησης (*Mikulic κατά Κροατίας*, υπ' αριθμόν 53176/99, παρ. 57-58, ΕΔΔΑ 2002-1, και προαναφερομένη *Odièvre* παρ. 40).

43.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι δεν έχει αρμοδιότητα να υποκαταστήσει τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την επίλυση εθνικών διαφορών σε θέματα πατρότητας. Ο ρόλος του είναι να εξετάσει με βάση την Σύμβαση τις αποφάσεις που εξέδωσαν οι εν λόγω αρχές στην άσκηση της εξουσίας τους εκτίμησης (προαναφερομένη *Mikulic* παρ. 59 και *Hokkanen κατά Φιλανδίας*, 23 Σεπτεμβρίου 1994, παρ. 55 σειρά Α, υπ' αριθμ. 299-Α). Ειδικότερα, το Δικαστήριο πρέπει να εξετάσει εάν το εναγόμενο Κράτος σχετικά με την αγωγή του προσφεύγοντος, ενήργησε παραγνωρίζοντας την θετική του υποχρέωση απορρέουσα από το άρθρο 8 της Συμβάσεως.

44.- Συγκριτική έρευνα που διεξήχθη από το Δικαστήριο σχετικά με την νομοθεσία των συμβαλλομένων Κρατών στις αγωγές αναγνώρισεως ή προσβολής πατρότητας, η οποία διεξήχθη επ' ευκαιρία της προαναφερομένης υποθέσεως *Φοινικαρίδου*, εμφανίζει ότι δεν υφίσταται ενιαία προσέγγιση στο θέμα αυτό. Αντίθετα με ό,τι ισχύει για τις διαδικασίες

αναγνωρίσεως ή προσβολής πατρότητας που κατατίθενται από πατέρες, σημαντικός αριθμός Κρατών δεν θεσμοθετούν προθεσμία παραγραφής για τις αγωγές αναγνωρίσεως πατρότητας που κατατίθενται από τα τέκνα. Διαπιστώνεται, στην πραγματικότητα, τάση μεγαλύτερης προστασίας του δικαιώματος του παιδιού προκειμένου να αποδειχθεί η πατρική σχέση (προαναφερόμενη *Φοινικαρίδου*, παρ. 58)

45.- Στα Κράτη, τα οποία προβλέπουν προθεσμία παραγραφής για τις αγωγές που κατατέθηκαν από τέκνα, η προθεσμία αυτή ποικίλει μεταξύ ενός και τριάντα ετών. Ενώ υφίστανται διαφορές στον καθορισμό του *dies a quo*, στο μεγαλύτερο μέρος των κρατών αυτών η προθεσμία ξεκινά από την γέννηση του παιδιού, είτε από την ενηλικίωσή του, είτε από την απαγγελία της οριστικής αποφάσεως που αρνείται την πατρότητα, ακόμα και εάν το παιδί δύναται να λάβει γνώση των στοιχείων των σχετικών με την ταυτότητα του πατέρα του και αυτό χωρίς εξαίρεση. Στο τελευταίο αυτό σημείο, μόνο ορισμένες έννομες τάξεις φαίνεται ότι εφάρμοσαν λύσεις για τις περιπτώσεις που οι σχετικές περιστάσεις έγιναν γνωστές μόνο μετά την λήξη της προθεσμίας. Ορισμένοι προβλέπουν, επίσης, την δυνατότητα ασκήσεως αγωγής από την στιγμή που έληξε η προθεσμία υλικού ή νομικού κωλύματος κατά την κατάθεση της αγωγής σε ισχύοντα χρόνο και λόγους που να αιτιολογούν την καθυστέρηση αυτή (προαναφερόμενη *Φοινικαρίδου*, παρ. 59).

46.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη δεχθεί ότι ο καθορισμός προθεσμίας παραγραφής για την άσκηση αγωγής αναγνωρίσεως πατρότητας αιτιολογείται από την θέληση εγγυήσεως της νομικής ασφάλειας και της προστασίας των συμφερόντων των τέκνων (βλ. π.χ. *Mizzi κατά*

Μάλτας, υπ' αριθμ. 26111/02, παρ.88 ΕΔΔΑ 2006-I (αποσπάσματα) και *Rasmussen κατά Δανίας*, 28 Νοεμβρίου 1984, παρ. 41, σειρά Α, αρ. 87). Ο καθορισμός παρόμοιας προθεσμίας δεν είναι από μόνη της ασυμβίβαστη με την Σύμβαση. Πρέπει, συνεπώς, σε δεδομένη περίπτωση να καθορίσει εάν η φύση της προθεσμίας παραγραφής και/ή εάν ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζεται συμμορφώνεται με την Σύμβαση (προαναφερομένη *Φοινικαρίδου*, παρ. 52 και προαναφερομένη *Backlund*, παρ. 45).

47.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιλογή των μέτρων προς εγγύηση του άρθρου 8 της Συμβάσεως στις διαπροσωπικές του αναφορές υπογραμμίζει κατ' αρχήν το περιθώριο εκτίμησης των συμβαλλομένων Κρατών, ότι υφίστανται σχετικώς διάφορα μέσα ώστε να εξασφαλισθεί ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και ότι η φύση υποχρεώσεως του Κράτους εξαρτάται από την όψη της σχετικής ιδιωτικής ζωής. Εντούτοις, το εύρος του περιθωρίου εκτίμησης του Κράτους εξαρτάται όχι μόνο από το, ή τα σχετικά δικαιώματα, αλλά, επίσης, για κάθε προσεπικαλούμενο δικαίωμα. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι το δικαίωμα ταυτότητας, από το οποίο εξαρτάται το δικαίωμα γνώσης και αναγνώρισης του ανιόντος, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της έννοιας της ιδιωτικής ζωής και ότι επιβάλλεται πιο εμπεριστατωμένη εξέταση για την σύγκριση των συμφερόντων. Έχοντας έτσι τα πράγματα, ακόμα και εάν τα πρόσωπα επιχειρώντας να αποκαταστήσουν την σχέση συγγενειάς τους έχουν ζωτικό συμφέρον – προστατευμένο από την Σύμβαση – να αποκτήσουν πληροφορίες που τους είναι απαραίτητες για να αποκαλύψουν την αλήθεια σε μια σημαντική άποψη της προσωπικής τους ταυτότητας, το Δικαστήριο μεριμνά ταυτοχρόνως για την αναγκαιότητα

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

προστασίας των τρίτων (προαναφερομένη *Pascaud*, παρ. 59 και 62).

48.- Το Δικαστήριο πρέπει στην περίπτωση αυτή να ερευνήσει εάν υφίσταται δίκαιη ισορροπία στην εκτίμηση των συμφερόντων, ήτοι αφ' ενός το δικαίωμα του προσφεύγοντος να γνωρίσει την συγγένειά του και αφ' ετέρου, το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του εικαζομένου πατρός, ο οποίος είχε οικογένεια και γενικό ενδιαφέρον για την προστασία και την νομική ασφάλεια.

49.- Το Δικαστήριο καλείται να λάβει υπ' όψιν πολλά στοιχεία κατά την εξισορρόπηση των διακυβευομένων συμφερόντων στις υποθέσεις που αφορούν τις προθεσμίες παραγραφής στις οποίες υπόκεινται οι αγωγές αναγνώρισεως πατρότητας. Έτσι, πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν η συγκεκριμένη στιγμή που ο προσφεύγων έλαβε γνώση της βιολογικής πραγματικότητας . Το Δικαστήριο πρέπει, συνεπώς, να αναρωτηθεί εάν πληρούνται οι περιστάσεις που αιτιολογούν αίτηση αναζητήσεως ταυτότητας πριν ή μετά την λήξη της προθεσμίας παραγραφής. Το Δικαστήριο επιχειρεί, επίσης, να καθορίσει εάν διατίθενται δικαστικά μέσα στην περίπτωση που παραγράφεται η επίδικη διαδικασία, όπως αποτελεσματικά εθνικά ένδικα μέσα που θα επιτρέψουν την επανέναρξη της προθεσμίας ή των εξαιρέσεων στην εφαρμογή προθεσμίας στην περίπτωση που πρόσωπο λαμβάνει γνώση της βιολογικής αλήθειας μετά την λήξη της προθεσμίας αυτής (προαναφερόμενη *Φοινικαρίδου*, παρ. 54). Για να εκτιμηθούν τα προαναφερόμενα στοιχεία, πρέπει να καθορισθεί εάν τα νομικά κριτήρια υπερίσχυε της βιολογικής και κοινωνικής πραγματικότητας και, εάν ναι, εάν σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της υπό κρίσιν υποθέσεως, η κατάσταση αυτή

συμφωνεί σχετικά με το περιθώριο εκτιμήσεως που άφησε στο Κράτος με την υποχρέωση εγγυήσεως του πραγματικού «σεβασμού» της οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα γεγονότα που αποδεικνύονται και τις ευχές των εμπλεκομένων (ibid par. 55).

ii.- Εφαρμογή των αρχών στην περίπτωση

50.- Από την δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων, γεννηθείς την 9^η Ιανουαρίου 1981, μεγάλωσε αγνοώντας την ταυτότητα του πατέρα του, επειδή η μητέρα του δεν θέλησε μέχρι τότε να του την αποκαλύψει, ούτε να ασκήσει στο όνομά του αγωγή αναγνώρισης πατρότητας. Ο προσφεύγων έμαθε την ταυτότητα αυτή στις 10 Αυγούστου 2001, ήτοι μερικές ημέρες πριν τον θάνατο της μητέρας του, ενώ ήταν ήδη ενήλικος από την 9^η Ιανουαρίου 1999. Επιθυμώντας να αποδείξει την ταυτότητα του πατέρα του, ο προσφεύγων κατέθεσε αγωγή αναγνώρισης πατρότητας. Τα δικαστήρια ουσίας διαπίστωσαν ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 1483 του Αστικού Κώδικα προθεσμία παραγραφής είχε ξεπεραστεί και ότι δεν υφίστατο στοιχείο που να αιτιολογεί τους ισχυρισμούς που διατυπώθηκαν για την αναστολής της εν λόγω προθεσμίας. Ο Άρειος Πάγος, σε τελευταίο βαθμό, απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως του προσφεύγοντος. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, δεν δύναται να απαιτηθεί από τον προσφεύγοντα να κάνει χρήση των διαφόρων ενδίκων μέσων που αναφέρονται από την Κυβέρνηση. Συνεπώς, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση μη εξαντλήσεως των εθνικών ενδίκων μέσων.

51.- Το Δικαστήριο αναφέρει κατά' αρχήν ότι υφίσταται στην περίπτωση αυτή παρέμβαση στην άσκηση του εγγυημένου από το άρθρο 8 δικαιώματος, το οποίο

«προβλέπεται από τον νόμο» και αποσκοπεί σε νόμιμο σκοπό, δηλαδή την νομική ασφάλεια και την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών του άλλου. Πρέπει να εξετασθεί ένα ήταν απαραίτητη σε δημοκρατική κοινωνία.

52.- Το Δικαστήριο θεωρεί σχετικώς ότι η απόδειξη συγγενικής σχέσεως δύναται να έχει σημαντικές συνέπειες όχι μόνο στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή των οικείων συγγενών του ενδιαφερομένου και τρίτων, αλλά και στην περιουσιακή του κατάσταση. Στο πλαίσιο αυτό, ο νομοθέτης έχει κάθε συμφέρον να ρυθμίσει ζητήματα, τα οποία συνδέονται με την συγγενική σχέση, μεταξύ των οποίων τα σχετικά με την αναγνώριση πατρότητας (προαναφερομένη *Φοινικαρίδου*, παρ. 51, προαναφερομένη *Mizzi*, παρ. 83, *Shofman κατά Ρωσίας*, υπ' αριθμόν 74826/01, παρ. 39, 24 Νοεμβρίου 2003 και *mutatis mutandis*, *Stubbings και άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου* 22 Οκτωβρίου 1996, *Συλλογή αποφάσεων 1996 – IV*, παρ. 51).

53.- Το Δικαστήριο σημειώνει τα άρθρα 1479-1483 του Ελληνικού Αστικού Κώδικα δεν ρυθμίζουν αποκλειστικώς το δικαίωμα του παιδιού να προβεί στην αναγνώριση πατρότητας. Τα εν λόγω άρθρα ρυθμίζουν γενικώς το θέμα της αποδείξεως της πατρότητας, αναφέροντας περιοριστικώς τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα να καταθέσουν αγωγή για τον σκοπό αυτό, καθώς και τις σχετικές προθεσμίες για την άσκηση. Ο νομοθέτης όρισε τις προθεσμίες αυτές χωρίς να λάβει υπ' όψιν το διακύβευμα για κάθε εμπλεκόμενο στη διαδικασία καθώς και την φύση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους και όχι χωρίς να σταθμίσει τις συνέπειες τις οποίες παρόμοια αγωγή θα εδύνατο να έχει στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή των προσώπων αυτών, όπως αυτή που θα

εδημιουργείτο μετά το πέρασμα ορισμένου χρονικού διαστήματος. Ο νομοθέτης όρισε προθεσμία πέντε ετών από την γέννηση του παιδιού σε ό,τι αφορά την μητέρα, προθεσμία δεκαεννέα ετών σε ό,τι αφορά το ίδιο το τέκνο, εκ των οποίων ένα έτος μετά την ενηλικίωσή του και προθεσμία δύο ετών προς όφελος του εικαζομένου πατέρα ή των συγγενών αυτού από την άρνηση της μητέρας να συγκατατεθεί σε εκούσια αναγνώριση από τον πατέρα (άρθρο 1483, παρ. 18)

54.- Σύμφωνα με το Δικαστήριο, προθεσμία ενός έτους, η οποία θεσμοθετήθηκε προς όφελος του παιδιού από το άρθρο 1483 δεν είναι παράλογη. Η προθεσμία αυτή εξασφαλίζει την προστασία του παιδιού ,_επιτρέποντάς του να παρακάμψει την απουσία αποδείξεων και την απουσία αγωγής καθ' όσον ήταν ανήλικος, και αυτή του εικαζομένου πατέρα, αποφεύγοντας έτσι να αφήσει να πλανάται επί μακρόν η αβεβαιότητα σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση και την περιουσιακή τους κατάσταση και κυρίως των κληρονομικών δικαιωμάτων. Η προθεσμία αυτή συμβάλει επίσης στο να αποτρέψει την εξαφάνιση αποδείξεων, μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος και αυτό καθ' όσον σε περίπτωση θανάτου του εικαζομένου πατρός, η αγωγή αναγνώρισεως πατρότητας δύναται να στραφεί κατά των κληρονόμων του (άρθρο 1480 Αστικού Κώδικα).

55.- Στην περίπτωση αυτή, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν ενήργησε στην προβλεπόμενη από το προαναφερόμενο άρθρο 1483 Αστικού Κώδικα προθεσμία, επειδή η μητέρα του δεν του αποκάλυψε την ταυτότητα του πατέρα του την 10^η Αυγούστου 2001. Το Δικαστήριο πρέπει, επομένως, να ορίσει εάν η φύση της εν λόγω προθεσμίας και/ή ο τρόπος εφαρμογής της συμφωνεί με την Σύμβαση

(προαναφερομένη *Φοινικαρίδου*, παρ. 52), δηλαδή εάν η ασκηθείσα από τον προσφεύγοντα αγωγή απορρίφθηκε η μη λόγω του απολύτου χαρακτήρα.

56.- Το Δικαστήριο σημειώνει κατ' αρχήν ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 152 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αναίρεση, η οποία αναφέρεται από την Κυβέρνηση, αφορά την παράλειψη τήρησης των προθεσμιών που συνδέονται με την εξέλιξη της διαδικασίας και όχι των προθεσμιών που συνδέονται με την άσκηση ουσιαστικού δικαιώματος.

57.- Το Δικαστήριο αναφέρει, εν συνεχεία, ότι το προβλεπόμενο στο θέμα αυτό σύστημα από το ελληνικό δίκαιο δεν είναι άκαμπτο. Στην πραγματικότητα, η προβλεπόμενη από το άρθρο 1483 προθεσμία δύναται να ανασταλεί. Το άρθρο 255 Αστικού Κώδικα προβλέπει κυρίως την δυνατότητα αναστολής της προθεσμίας αυτής, όταν ο φορέας του δικαιώματος να ενεργήσει παρακωλύθηκε λόγω γεγονότος ανωτέρα βίας ή απετράπη δολίως από πρόσωπο το οποίο δύναται να ασκεί αξιώσεις. Επιπλέον, η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων δέχεται ότι η άγνοια γεγονότων που επιτρέπουν την κατάθεση αγωγής αναγνώρισης πατρότητας αποτελεί για το παιδί περίπτωση ανωτέρας βίας η οποία αιτιολογεί την αναστολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 1483 Αστικού Κώδικα προθεσμίας (παρ. 22 – 25). Στην αγωγή του, ο προσφεύγων στηρίζεται στην υποτιθέμενη δόλια συμπεριφορά του πατέρα του για να στηρίζει την αίτησή του αναστολής της προθεσμίας παραγραφής. Δεν αναφέρεται οποιαδήποτε ανωτέρα βία, η οποία τον εμπόδισε να ενεργήσει νωρίτερα.

58.- Σχετικά, το Δικαστήριο προτίθεται να ξεχωρίσει την παρούσα περίπτωση από την προαναφερομένη απόφαση *Φοινακιρίδου*, όπου το κυπριακό δίκαιο καθορίζει

αυστηρή προθεσμία, όπως και στην απόφαση *Grönmark κατά Φιλανδίας* (υπ' αριθμόν 17038/04 6 Ιουλίου 2010). Στην τελευταία αυτή υπόθεση, η προσφεύγουσα προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία των ισχυρισμών της, ήτοι αποτελέσματα DNA, αλλά ήταν αδύνατο να αποδειχθεί νομικώς η συγγένεια με τον βιολογικό πατέρα λόγω της ακαμψίας της προθεσμίας καταθέσεως της σχετικής αγωγής. Στην περίπτωση αυτή, η προθεσμία την οποία επωφελείτο ο προσφεύγων δεν ήταν αυστηρή και αυτός δεν εδύνατο να ισχυρισθεί βιολογική αλήθεια προς όφελός του. Στηριζόταν μόνο σε ισχυρισμούς, η αλήθεια των οποίων τίθεται εν αμφιβόλω από τα εθνικά δικαστήρια, το οποίο αποφάνθηκαν σχετικώς. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει, επίσης, ότι δεν υφίσταται ενιαία προσέγγιση στο θέμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ότι μόνο ορισμένες νομικές εντολές εφάρμοσαν λύσεις για την περίπτωση όπου σχετικές περιστάσεις γνωστοποιήθηκαν μόνο μετά την λήξη της προθεσμίας παραγραφής των αγωγών αναγνωρίσεως πατρότητας.

59.- Τα ελληνικά δικαστήρια εξήτασαν, λοιπόν, τα γεγονότα τα οποία δύνανται να αιτιολογήσουν, σύμφωνα με τον προσφεύγοντα την αναστολή του δικαιώματος παραγραφής και κατέληξαν ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων που αναστέλλουν την προθεσμία του άρθρου 1483 δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση αυτή. Το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η στάση του Υ.Μ. δεν αποτελούσε δόλια ή παραπλανητική συμπεριφορά δυνάμει του άρθρου 255. Το Εφετείο όρισε ότι ο Υ.Μ. είχε αμέσως και απευθείας αποκλείσει οποιαδήποτε σχέση βιολογική με τον προσφεύγοντα και δεν είχε επιχειρήσει να τον παραπλανήσει δολίως και να τον εμποδίσει, συνεπώς, να ασκήσει νωρίτερα την αγωγή του. Ο Άρειος Πάγος, από την

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

πλευρά του, ενέκρινε την προσέγγιση των δικαιοδοσιών επί της ουσίας.

60.- Επιπλέον, σύμφωνα με το Δικαστήριο, ο προσφεύγων απέδειξε έλλειψη επιμέλειας, η οποία δεν δικαιολογείται από την καθυστερημένη γνώση της ταυτότητας του βιολογικού του πατέρα. Στην πραγματικότητα, διαπιστώνει ότι ο ενδιαφερόμενος δεν προέβη σε νομική διαδικασία μετά την 10^η Αυγούστου 2001, όταν η μητέρα του τον ενημέρωσε για την ταυτότητα του πατέρα του. Ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση την 19^η Δεκεμβρίου 2003, ήτοι το αργότερο δύο έτη μετά που έλαβε γνώση της κρίσιμης αυτής πληροφορίας. Σχετικώς, το Πρωτοδικείο ανέφερε ότι ο προσφεύγων δεν ανέφερε γεγονός ανωτέρας βίας εξαιτίας του οποίου είχε υποχρεωθεί να ασκήσει την αγωγή του περισσότερο από τέσσερα έτη πριν την λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται από το άρθρο 1483. Το Εφετείο υπογράμμισε ότι ο προσφεύγων προσέφυγε στα δικαστήρια δύο έτη αφότου έλαβε γνώση της ταυτότητας του εικαζομένου πατέρα του.

61.- Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το ζωτικό συμφέρον του προσφεύγοντα να ανακαλύψει την ταυτότητα του πατέρα του και συνεπώς σημαντική πλευρά της προσωπικής του ταυτότητας δεν τον απάλλασσε από το να συμμορφωθεί με τις προβλεπόμενες από το εθνικό δίκαιο στο θέμα αυτό προϋποθέσεις και να επιδείξει επιμέλεια ώστε τα εθνικά δικαστήρια να δύνανται να προβούν σε σωστή εκτίμηση των αντικρουομένων συμφερόντων, ανεξαρτήτως των νομικών εμποδίων που συνδέονται με την ύπαρξη της επίδικης προθεσμίας.

62.- Λαμβάνοντας υπ' όψιν το περιθώριο εκτίμησης των Κρατών σε θέματα νομοθεσίας επί της αγωγής

αναγνωρίσεως της πατρότητας, του μη απολύτου χαρακτήρα της προθεσμίας παραγραφής του άρθρου 1483 και της σχετικής νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η εφαρμογή της προθεσμίας αυτής στις εν λόγω περιστάσεις δεν θίγει την ουσία ακόμα και του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής του προσφεύγοντος, την οποία εγγυάται το άρθρο 8 της Συμβάσεως.

63.- Συνεπώς, το Δικαστήριο καταλήγει στην μη παραβίαση του άρθρου 8 της Συμβάσεως, το οποίο εξετάζεται μεμονωμένως.

β) Σχετικά με την παρατήρηση του άρθρου 14 της Συμβάσεως σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της Συμβάσεως.

64.- Αναφερόμενοι στους ισχυρισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο 50 *in fine*, το Δικαστήριο απέρριψε την ένσταση μη εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων, που υποστήριξε η Κυβέρνηση σχετικώς.

65.- Σύμφωνα με την διαρκή νομοθεσία του Δικαστηρίου, ώστε να τίθεται θέμα σχετικά με το άρθρο 14 της Σύμβασης, πρέπει να υφίσταται διαφορά στην αντιμετώπιση των προσώπων που τίθενται σε συγκρίσιμες καταστάσεις. Παρόμοια διάκριση δημιουργείται εάν δεν στηρίζεται σε αντικειμενική και λογική αιτιολογία, δηλαδή εάν δεν επιδιώκει νόμιμο σκοπό ή εάν δεν υφίσταται λογική σχέση αναλογικότητας μεταξύ των μέσων που χρησιμοποιούνται και του επιδιωκόμενου σκοπού. Τα συμβαλλόμενα Κράτη επωφελούνται ορισμένου περιθωρίου εκτιμήσεως για να ορίσουν εάν και σε πιο μέτρο διαφορές μεταξύ των καταστάσεων σε παρόμοιες πλευρές αιτιολογούν διακρίσεις αντιμετώπισης (*Shalk et Kopf κατά Αυστρίας*, υπ' αριθμ.

30141/04, παρ. 96, ΕΔΔΑ 2010 και *Burden κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], υπ' αριθμ. 13378/05, παρ. 60, ΕΔΔΑ 2008).

66.- Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο αναφέρει ότι ο προσφεύγων είναι θύμα διακρίσεως και ότι υποστηρίζει, σχετικώς, ότι το άρθρο 1483 του Αστικού Κώδικα το οποίο εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή, δίνει σχετικό χαρακτήρα στην προθεσμία της αγωγής αναγνώρισης πατρότητας, που ασκείται από τέκνο το οποίο γεννήθηκε εκτός γάμου και οι γονείς του οποίου δεν παντρεύθηκαν μετά την γέννηση, ενώ το άρθρο 1483 Αστικού Κώδικα επέτρεπε στα τέκνα τα οποία γεννήθηκαν εκτός γάμου και των οποίων οι γονείς παντρεύθηκαν μετά την γέννηση να πετύχουν αναγνώριση πατρότητας χωρίς να υπόκεινται σε προθεσμία αποσβεστικής παραγραφής. Το Δικαστήριο θεωρεί τα τέκνα, τα οποία γεννήθηκαν εκτός γάμου τα μεν σύμφωνα με το άρθρο 1473 και τα δε σύμφωνα με το άρθρο 1483 Αστικού Κώδικα δεν βρίσκονται σε συγκρίσιμες καταστάσεις.

67.- Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν υφίσταται παραβίαση του άρθρου 14 της Σύμβασης εξεταζόμενης από κοινού με το άρθρο 8 της Σύμβασης.

II.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

68.- Επικαλούμενος το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, ο προσφεύγων παραπονείται για παραβίαση του δικαιώματός του πρόσβασης σε δικαστήριο, μη έχοντας εξετάσει τα εθνικά δικαστήρια, κατ' αυτόν, την υπόθεση επί της ουσίας και έχοντας εφαρμόσει στην περίπτωσή του το άρθρο 1483 Αστικού Κώδικα, το οποίο θεωρεί αντισυνταγματικό. Παραπονείται, επίσης, για υπέρβαση της

«λογικής προθεσμίας» της διαδικασίας ενώπιον των δικαστηρίων αυτών.

69.- Σε ό,τι αφορά το πρώτο παράπονο, το Δικαστήριο υπενθυμίζει την νομολογία του σύμφωνα με την οποία η ρύθμιση η σχετική με τις προθεσμίες για την κατάθεση αίτηση αναίρεσης αποσκοπεί βεβαίως στο να εξασφαλίσει την καλύτερη απονομή της δικαιοσύνης. Οι εμπλεκόμενοι πρέπει να αναμένουν την εφαρμογή των κανόνων. Εντούτοις, ο εν λόγω κανονισμός ή η εφαρμογή του δεν δύνανται να παρακωλύουν την έννομη προστασία της άσκησης διαθεσίμου ενδίκου μέσου (*ΑΕΠΗ ΑΕ κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 48679/99, παρ. 23, 11 Απριλίου 2002). Αυτό δεν συμβαίνει στην παρούσα περίπτωση, δεδομένων των ισχυρισμών που προβάλλονται στις προαναφερόμενες παραγράφους 58 και 59. Προκύπτει ότι το παράπονο αυτό πρέπει να απορριφθεί ως εμφανώς αβάσιμο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

70.- Σχετικά με το δεύτερο παράπονο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία ξεκίνησε την 19^η Δεκεμβρίου 2003 με την κατάθεση στο Πρωτοδικείο και ολοκληρώθηκε, το νωρίτερο, την 9^η Ιουλίου 2009 με την καθαρογραφή της αποφάσεως του Αρείου Πάγου. Η διαδικασία αυτή που αφορά τρεις δικαιοδοσίες, διήρκησε, συνεπώς πέντε έτη, έξι μήνες και είκοσι ημέρες. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η διάρκεια αυτή δεν είναι παράλογη, καθώς ο προσφεύγων δεν ανέφερε καθυστέρηση εκ μέρους των δικαιοδοσιών, εάν δεν είναι αυτή που αναφέρεται στην προθεσμία μεταξύ της απαγγελίας της αποφάσεως του Αρείου Πάγου, την 4^η Μαΐου 2009 και της αρχειοθετήσεως της απόφασης αυτής την 18^η Σεπτεμβρίου 2009, ημερομηνία κατά την οποία ήταν δυνατό να

αποκτήσει επίσημο αντίγραφο. Προκύπτει ότι το παράπονο αυτό πρέπει, επίσης, να απορριφθεί ως εμφανώς αβάσιμο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

1. *Συνεξετάζει με την ουσία της υποθέσεως την προκαταρκτική ένσταση που υποβλήθηκε από την Κυβέρνηση για την μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων και την απορρίπτει*
2. *Δηλώνει την προσφυγή αποδεκτή σχετικά με τα παράπονα του άρθρου 8 της Συμβάσεως, το οποίο εξετάζεται μεμονωμένως και σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Συμβάσεως και απαράδεκτο κατά το επιπλέον*
3. *Ορίζει ότι δεν υφίσταται παραβίαση του άρθρου 8 της Συμβάσεως*
4. *Ορίζει ότι δεν υφίσταται παραβίαση του άρθρου 14 της Συμβάσεως το οποίο εξετάζεται από κοινού με το άρθρο 8 της Συμβάσεως*

Συνετάγη στην γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως την 3^η Απριλίου 2014 σε εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου

Soren Nielsen

Γραμματέας

Isabelle Berro-Lefèvre

Πρόεδρος

Στην παρούσα απόφαση επισυνάπτεται, σύμφωνα με τα άρθρα 45 παρ. 2 της Συμβάσεως και 74 παρ. 2 του Κανονισμού, ξεχωριστή δήλωση γνώμης των Δικαστών Laffranque και Turkovic.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

I.B.L.

S.N

ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

LAFFRANQUE και TURKOVIC

(Μετάφραση)

1.- Καταλήξαμε στο συμπέρασμα, όπως και οι συνάδελφοί μας, της μη παραβίασης του άρθρου 8 της Σύμβασης. Εντούτοις, επιθυμούμε να εκφράσουμε τις επιφυλάξεις μας σε ό,τι αφορά την παρούσα κατάσταση του νομικού καθεστώτος, το οποίο αφορούν τα ερωτήματα που τίθενται με την παρούσα υπόθεση και να διατυπώσουμε ορισμένο αριθμό παρατηρήσεων σχετικά με άλλους τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος.

2.- Συνυπογράφουμε την γνωμοδότηση των συναδέλφων μας σύμφωνα με την οποία, όπως ερμηνεύονται από τα ελληνικά δικαστήρια, οι διατάξεις του ελληνικού δικαίου που επιτρέπουν στο παιδί να αποδείξει δικαστικώς την πατρική του σχέση εντός προθεσμίας ενός έτους από την ενηλικίωσή του - στιγμή κατά την οποία λαμβάνει γνώση της βιολογικής πραγματικότητας - είναι σύμφωνες με την νομολογία του Δικαστηρίου που προκύπτει από τις αποφάσεις *Φοινικαρίδου κατά Κύπρου* (προσφυγή υπ' αριθμόν 23890/02, απόφαση από 20 Δεκεμβρίου 2007) και *Backlund κατά Φιλανδίας* (προσφυγή υπ' αριθμόν 36498/05, απόφαση από 6

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

Οκτωβρίου 2010). Επίσης, εκτιμούμε, όπως οι συνάδελφοί μας, ότι τα ελληνικά δικαστήρια εφάρμοσαν ακριβώς το εσωτερικό δίκαιο στην περίπτωση αυτή.

3.- Εντούτοις, ακόμα και εάν εφαρμόσθηκε σχετικώς ευρέως από τα ελληνικά δικαστήρια, η προθεσμία παραγραφής του ενός έτους, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 1483 του Ελληνικού Αστικού Κώδικα παραμένει προβληματική, ακόμα και εάν δεν αντιτίθεται από μόνη της στην Σύμβαση, σύμφωνα με την τρέχουσα νομολογία του Δικαστηρίου.

4.- Από την μελέτη του συγκριτικού δικαίου που πραγματοποιήθηκε από το Δικαστήριο για τις ανάγκες της υπόθεσης *Φοινικαρίδου κατά Κύπρου* (προαναφερόμενη) διαπιστώθηκε ότι δεν υφίσταται εντός των ευρωπαϊκών χωρών ενιαία προσέγγιση σε θέματα καθορισμού της προθεσμίας παραγραφής του δικαιώματος έγερσης υπό των τέκνων αγωγών αναγνώρισης της πατρότητας, με σκοπό την απόδειξη της πατρικής τους σχέσης. Στα Κράτη που ορίζουν προθεσμία παραγραφής για τις αγωγές αυτές, η διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας ποικίλει σημαντικά από ένα έως τριάντα έτη (*Backlund κατά Φιλανδίας*, προαναφερόμενη, παρ. 50).

5.- Σχετικά με το περιθώριο εκτίμησης του οποίου επωφελούνται δυνάμει του άρθρου 8 της Συμβάσεως (βλ. *mutatis mutandis, X κατά Λεττονίας*, προσφυγή υπ' αριθμόν 27853/09, απόφαση από 26 Νοεμβρίου 2013, παρ. 101) και με το γεγονός ότι ο εθνικός νομοθέτης είναι ο πλέον αρμόδιος από το Δικαστήριο για να αλλάξει θεσμούς, που αφορούν την οικογένεια, συμφωνούμε με την γνωμοδότηση των συναδέλφων μας. Εντούτοις, κρατούμε την άποψη ότι η υπ' αριθμόν 36 κατευθυντήρια γραμμή του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με δικαιοσύνη προς όφελος των παιδιών προτείνει να τους

χορηγείται πρόσβαση στο δικαστήριο για ορισμένη περίοδο, αφού ενηλικιωθούν, και ότι η Σύμβαση αποσκοπεί στην εγγύηση συγκεκριμένων και αποτελεσματικών δικαιωμάτων, μη θεωρητικών και απατηλών (*Airey κατά Ιρλανδίας*, 9 Οκτωβρίου 1979, παρ. 24, σειρά Α, υπ' αριθμ. 32). Η έφεση κατά την επανεξέταση των κανόνων παραγραφής που εφαρμόζονται στο θέμα αυτό μας φαίνεται σημαντική για τρεις λόγους.

6.- Κατ' αρχήν, οι περιστάσεις στις οποίες εγγράφεται η απόδειξη της πατρικής σχέση τέκνου γεννηθέντος εκτός γάμου είναι συχνά πολύ πολύπλοκες. Έκτοτε, οι προθεσμίες παραγραφής που εφαρμόζονται κατά την διαδικασία απόδειξης της πατρότητας θα πρέπει να ορίζονται έτσι ώστε να παρέχουν στο παιδί εύλογη δυνατότητα να ασκεί αγωγή αναγνώρισεως πατρότητας. Όταν, όπως στην εν λόγω περίπτωση, το τέκνο λάβει γνώση της ταυτότητας του θεωρούμενου βιολογικού του πατέρα, όχι όταν φθάσει την ηλικία των δεκαοκτώ ετών, παρά μόνο λίγες στιγμές πριν τον θάνατο της μητέρας του και ο πατέρας – κυρίαρχη προσωπικότητα της ελληνικής κοινωνίας – αμφισβητεί κατηγορηματικά τις αποκαλύψεις που έγιναν από την μητέρα του παιδιού τις τελευταίες στιγμές της ζωής της, δεν είναι απλά ρεαλιστικό να περιμένει κάποιος ο νεαρός αυτός άνδρας, ευρισκόμενος σε τρωτή κατάσταση να δύναται να προσφύγει στην δικαιοσύνη εντός τόσο σύντομου χρονικού διαστήματος. Από την άποψη αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαιώματος του παιδιού περί αποδείξεως της πατρικής του σχέσης, τα γεγονότα συνηγορούν ότι είναι επιθυμητό να παραταθεί – ακόμα και να καταργηθεί – η πολύ σύντομη προθεσμία (ένα έτος μόνο) που παρέχεται στο παιδί για να ζητήσει την απόδειξη της πατρικής του σχέσης, αφού φθάσει

την ενηλικίωση, στιγμή που λαμβάνει γνώση του ποια θα μπορούσε να είναι η βιολογική αλήθεια

7.- Δεύτερον, εάν το άρθρο 1483 Αστικού Κώδικα παρέχει στην μητέρα προθεσμία πέντε ετών μετά την γέννηση του παιδιού της για να ζητήσει την αναγνώριση της πατρότητας και στον πατέρα ή στους συγγενείς αυτού προθεσμία δύο ετών από την άρνηση της μητέρας να συγκατατεθεί στην εκούσια αναγνώριση, το παιδί που ενηλικιώνεται δεν διαθέτει παρά μόνο ένα έτος για να ζητήσει την αναγνώριση. Δεν υπάρχει λόγος να δοθεί στα παιδιά πιο σύντομη προθεσμία από αυτή που δίνεται στους γονείς για την άσκηση του δικαιώματος του να ζητήσει την απόδειξη της πατρικής σχέσης. Παρόμοια ανισότητα είναι αμφισβητήσιμη, κυρίως σχετικά με την τάση για μεγαλύτερη εγγύηση του δικαιώματος του παιδιού στην απόδειξη της πατρικής του σχέσης, τάση που το Δικαστήριο ανέφερε κατ' επανάληψη σε πολλές υποθέσεις (*Backlund κατά Φιλανδίας*, προαναφερόμενη, παρ. 50), συμπεριλαμβανομένης στην περίπτωση αυτή (παράγραφος 44 της προαναφερομένης αποφάσεως).

8.- Τρίτον, δεν δυνάμεθα να συνυπογράψουμε την θέση που εκτέθηκε στην παράγραφο 50 της παρούσης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία ο κίνδυνος εξαφάνισης των αποδείξεων με την πάροδο χρόνου, συνεπάγεται τον καθορισμό σύντομης προθεσμίας. Οι σημερινές εξετάσεις DNA επιτρέπουν την καθιέρωση της μητρικής και πατρικής σχέσης με ακρίβεια 99,9% σε οποιαδήποτε στιγμή, ακόμα και *post mortem*. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, το συμφέρον του Κράτους να παρακωλύει τις καθυστερημένες ή δόλιες αιτήσεις δεν έχει καθόλου βάρος.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα.

Service des Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, Athènes.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens.

9.- Επιπλέον, εκτιμούμε ότι το δικαίωμα καθενός να γνωρίζει την βιολογική του ταυτότητα, το οποίο εγγυάται το άρθρο 8 της Συμβάσεως παρέχει στο παιδί αναφαίρετο δικαίωμα να αποδείξει την βιολογική του ταυτότητα με γενετικές εξετάσεις. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη υπογραμμίσει ότι η έκφραση «κάθε πρόσωπο», η οποία χρησιμοποιείται στο άρθρο 8 εφαρμόζεται ταυτόχρονα στο παιδί και στον θεωρούμενο πατέρα αυτού. Έχει γίνει δεκτό ότι ο καθορισμός προθεσμίας παραγραφής για την κατάθεση αγωγής αναγνώρισης πατρότητας αιτιολογείται από την μέριμνα εγγυήσεως της νομικής ασφάλειας και τον οριστικό χαρακτήρα των οικογενειακών σχέσεων, ειδικότερα σε θέματα κληρονομικών δικαιωμάτων, *Mizzi κατά Μάλτας*, προσφυγή υπ' αριθμόν 26111/02, απόφαση από 12 Ιανουαρίου 2006, παρ. 88 και *Rasmussen κατά Δανίας*, 28 Νοεμβρίου 1984, παρ. 41, σειρά Α, αρ. 87). Εντούτοις, στην περίπτωση αυτή, ο προσφεύγων επιθυμούσε απλώς να αποδειχθούν οι βιολογικοί του δεσμοί με τον πατέρα του και διατύπωνε διεκδίκηση οικονομικής ή νομικής τάξεως. Η απόλυτη άρνηση του δικαιώματος αυτού δεν δημιουργεί δίκαιη ισορροπία μεταξύ των ανταγωνιστικών δικαιωμάτων και συμφερόντων. Το Δικαστήριο έκρινε ότι τα πρόσωπα έχουν ζωτικό συμφέρον, προστατευμένο από την Σύμβαση, να αποκτήσουν τις πληροφορίες που τους είναι απαραίτητες για την ανακάλυψη της αλήθειας σε σημαντική όψη της προσωπικής τους ταυτότητας και να διαλύσουν την αβεβαιότητά τους στο θέμα αυτό (*Mikulic κατά Κροατίας*, προσφυγή υπ' αριθμόν 53116/99, απόφαση της 7^{ης} Φεβρουαρίου 2002, παρ. 64, 65). Η απλή απόδειξη της βιολογικής σχέσης θα έπρεπε να επιτραπεί άνευ

περιορισμού διάρκειας, ως επικουρικό ένδικο μέσο, όταν παραγράφεται η αγωγή αναγνώρισεως πατρότητας.

10.- Φαίνεται ότι το άρθρο 70 του Ελληνικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει την δυνατότητα να ζητήσει δικαστικώς την απλή αναγνώριση νομικού δεσμού από την στιγμή που ο εναγόμενος αιτιολογεί νομικώς προστατευμένο συμφέρον με παρόμοια αναγνώριση. Παρόμοια αγωγή δεν υπόκειται σε παραγραφή. Σύμφωνα με τον συγγραφέα (Μ. Σταθόπουλο, άρθρο του οποίου αναφέρεται στην παράγραφο 19 της παρούσης αποφάσεως). Το ίδιο ισχύει για την απλή αναγνώριση πατρότητος. Η δικαστική απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε στην παρούσα υπόθεση δεν δημιουργεί περιουσιακό δικαίωμα και δεν επιφέρει νομική συνέπεια (κληρονομικά δικαιώματα, κλπ). Αντιθέτως, ανταποκρίνεται στο ηθικό συμφέρον του παιδιού να γνωρίσει την βιολογική του σχέση.

11.- Δεν προτιθέμεθα να μελετήσουμε επισταμένως τον τρόπο με τον οποίο τα ελληνικά δικαστήρια θα είχαν επεξεργασθεί αίτηση απλής αναγνώρισεως της πατρότητας που κατατέθηκε από τον προσφεύγοντα. Πρέπει να διαπιστωθεί ότι αυτό δεν έκανε χρήση της ικανότητας που του προσφέρει το άρθρο 70 του ελληνικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου γαλλικού πρωτοτύπου εγγράφου
Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου